

Sygn. akt III UK 432/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania S. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29 października 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 11 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz odwołującego się kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 11 lipca 2018 r. oddalił apelację organu rentowego wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 20 października 2017 r. zmieniającego zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 26 września 2016 r. w ten sposób, że przyznał S.K. prawo do emerytury od dnia 30 sierpnia 2016 r. z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony wykazał piętnastoletni staż pracy w warunkach szczególnych, albowiem do sumy tych okresów zaliczeniu podlegają

okresy korzystania przez ubezpieczonego z zasiłków chorobowych. Sąd Okręgowy zauważył, że sporny przepis (art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270, dalej ustawa emerytalna) został wprowadzony do systemu prawa dopiero ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto rozwiązanie, że do okresów pracy w szczególnym warunkach wlicza się okresy niezdolności do pracy z powodu choroby i macierzyństwa oraz okresy urlopu udzielanego dla poratowania zdrowia sprzed 1 lipca 2004 r., to jest sprzed dnia wejścia w życie art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2013 r., III UZP 10/03, OSNP 2004 nr 5, poz. 87; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 361).

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji. Dodatkowo podniósł, że nie podzielił poglądu organu rentowego, że okresy zwolnień lekarskich po dniu 14 listopada 1991 r. nie podlegają wliczeniu do sumy lat pracy w szczególnych warunkach. W sprawie przypadają one przed dniem 1 lipca 2004 r., to jest przed dniem wejścia w życie art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej. Jednocześnie brak przepisów przejściowych ustawy nowelizującej wywiera skutek jedynie na przyszłość (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06, OTK-A 2008 nr 6, poz. 106). Zatem sporny przepis nie ma zastosowania do tych pracowników, którzy jak wnioskodawca, określony w art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej warunek stażu pracy w szczególnych warunkach, spełnili przed dniem 1 lipca 2004 r.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego z mocy art. 385 k.p.c.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego złożył organ rentowy, zaskarżając go w całości podniósł zarzut naruszenie prawa materialnego, to jest art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 i ust. 1a ustawy emerytalnej w związku z § 2, § 3 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43, dalej rozporządzenie z 1983 r.), przez ich błędną wykładnię i zaliczenie do okresów pracy w szczególnych warunkach okresów, w których praca nie była faktycznie wykonywana z powodu przebywania na zwolnieniu chorobowym, następnie zasiłku chorobowym i przyjęcie, że ubezpieczony w okresie od 17 stycznia 1992 r. do 8 listopada 1998 r. (w łącznym wymiarze 4 miesięcy i 12 dni) wykonywał stale, w sposób ciągły i nieprzerwany prace w warunkach szczególnych, co skutkowało uznaniem, że legitymuje się ponad piętnastoletnim okresem pracy w szczególnych warunkach, a w konsekwencji nieuprawnionym przyznaniem emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości interpretacyjne, to jest art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r. dotyczących prawidłowego ustalania okresu i wymiaru pracy w szczególnych warunkach jako wykonywanej „stale” – bez przerwy innej niż wymuszona rozkładem czasu pracy (tj. dniem wolnym dla danego pracownika bądź urlopem wypoczynkowym) za którą pracownik otrzymuje umówione wynagrodzenie. Ponadto skarżący wskazał, że wniosek jest również uzasadniony z uwagi na to, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa materialnego (art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej w związku z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia z 1983 r.), bowiem treść normy jest jasna i wyklucza zaliczenie do zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego na wypadek choroby lub macierzyństwa. Zdaniem skarżącego, brak jest podstaw do zaliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów, w których praca nie była faktycznie wykonywana m.in. z powodu przebywania na zwolnieniu lekarskim, ponieważ nie spełnia przesłanki „wykonywania pracy stale”. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach wymienionych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty, między innymi, na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawa. Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na przesłankę wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności występujących w orzecznictwie sądów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Nie istnieje przy tym możliwość stwierdzenia, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a skarżący nie wykazuje rozbieżności w orzecznictwie w tym zakresie.

W niniejszej skardze kasacyjnej organ rentowy opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r. dotyczących prawidłowego ustalania okresu i wymiaru pracy w szczególnych warunkach jako

wykonywanej „stale” nie wykazał na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, a także, że nastąpiła rozbieżność w judykaturze w wykładni spornych przepisów wobec przyjętej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, OSNP 2004 nr 5, poz. 87, zgodnie z którą: do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), tak również w wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260, i z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126). W tym zakresie skarżący nie zdołał wykazać występowania, tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący ponadto stoi na stanowisku, że w sprawie mamy do czynienia z podstawą wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona). Ma rację skarżący, że tego rodzaju stanowisko oznacza *prima facie* defekt rozstrzygnięcia, bez konieczności poszukiwania pogłębionej wiedzy prawniczej i bez potrzeby uzupełniania materiału dowodowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Pojęcie „oczywistego” naruszenia prawa należy do sfery obiektywnej i wymaga wykazania, że podniesione zarzuty naruszenia podstaw zaskarżenia były ewidentnie zasadne bez potrzeby dokonywania szczegółowej lub ponownej weryfikacji kontestowanego stanu faktycznego.

Jednak już wstępny osąd sprawy skutecznie eliminuje stanowisko kasatora. W istotnej materii pomija się zupełnie stanowisko judykatury, które zostało szeroko przywołane w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku. Z tej racji można jedynie dodatkowo nadmienić, że orzecznictwo Sądu Najwyższego zmierza w kierunku zrównania sytuacji pracowników, którzy nie wykonywali pracy, pobierając świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, także przed zmianą wprowadzoną ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r., co pozwala zaliczyć

do pracy w szczególnych warunkach okresy niezdolności do pracy sprzed dnia 1 lipca 2004 r. jako daty wprowadzenia nowej regulacji – dodania ust. 1a do art. 32 ustawy emerytalnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 lipca 2009 r., II UK 388/08, LEX nr 533107; z dnia 21 maja 2009 r., II UK 370/08, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 20; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z dnia 30 stycznia 2008 r., I UK 204/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 106; z dnia 6 stycznia 2009 r., I UK 194/08, LEX nr 737378). Wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260; z 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126; z 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269). Podkreślenia wymaga, że do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach może być zaliczony jedynie okres niewykonywania pracy, za który pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz.1800 ze zm.).